

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан Юридичного факультету
Сергій БАНАХ
_____ 2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічної роботи
Віктор ОСТРОВЕРХОВ
_____ 2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор Навчально-наукового
інституту новітніх освітніх технологій
Святослав ПИТЕЛЬ
_____ 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
з дисципліни «ПОЛІТОЛОГІЯ»

ступінь вищої освіти – бакалавр
галузь знань 08 «Право»
спеціальність 081 «Право»
Освітньо-професійна програма – «Право»

Кафедра політології та філософії ім. Сергія Коновала

Форма Навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (семін.) (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	залік. (сем.)
Денна	1	2	16	14	2	8	54	90	2
Заочна	1	2	8	4	-	-	78	90	2

30.08.2024 р.

Тернопіль – ЗУНУ, 2024

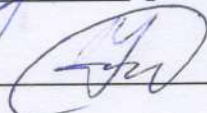
Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузь знань 08 «Право», спеціальність 081 «Право», затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол № 11 від 26.06. 2024 р.)

Робочу програму склала: доцент, к. істор. наук **Мирослава ГУРИК**
Для ОПП - «Право»
Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політології та філософії ім. С. Коновала протокол № 1 від 27. 08. 2024 р.

Завідувачка кафедри
д-р. філос. наук, професор **Тетяна ЧОЛАЧ**

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 081 «Право» протокол № 1 від 20.08.24.

Керівник групи забезпечення спеціальності
д. юрид. н., професор **Ірина ЛУКАСЕВИЧ-КРУТНИК**

Гарант ОПП **Наталія Чудик**

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Політологія»

1. Опис дисципліни «Політологія»

Дисципліна «ПОЛІТОЛОГІЯ»	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 3	Галузь знань – 08 «Право»	Статус дисципліни Статус дисципліни Дисципліна – обов’язкова Мова навчання Українська мова
Кількість залікових модулів – 3	Спеціальність – 081 «Право»	Рік підготовки: <i>Денна – 1</i> <i>Заочна – 1</i> Семестр: <i>Денна – 2</i> <i>Заочна – 2,3</i>
Кількість змістових модулів – 2	Ступінь вищої освіти - бакалавр	Лекції: <i>Денна – 16</i> <i>Заочна – 8</i> Практичні заняття: <i>Денна – 14</i> <i>Заочна – 4</i>
Загальна кількість годин – 90		Самостійна робота: <i>Денна – 54</i> <i>Заочна – 78</i> <i>Тренінг – 4</i> Індивідуальна робота : <i>Денна – 2</i> <i>Заочна – 0</i>
Тижневих годин – 6, з них аудиторних – 2		Вид підсумкового контролю – залік

2. Мета і завдання дисципліни «ПОЛІТОЛОГІЯ»

2.1. Мета вивчення дисципліни.

Метою дисципліни «ПОЛІТОЛОГІЯ» є вивчення сутності, історії та теоретичних засад політичної сфери суспільного життя, методології діяльності і поведінки основних суб'єктів політики для підготовки політично грамотних юристів. Виробити вміння давати принципову характеристику політичним вченням та політико-ідеологічним доктринам, мати уявлення про сутність політичного життя, політичних відносин і процесів, суб'єкти і об'єкти політики, знати політичні права людини і громадянина, суть і значення політичних систем і режимів, уявлення про процеси міжнародного політичного життя, статус і роль України в сучасному політичному світі, володіти навичками політичної культури. Вміти застосовувати політологічні знання в професійній діяльності юриста.

2.2. Завдання вивчення дисципліни:

1. Вміти орієнтуватися в основних теоріях, концепціях і напрямках розвитку політології, мати уявлення про сутність політичного життя, політичних відносин і процесів, їх взаємодії з правовою сферою суспільного життя.

2. Засвоїти методологію аналізу політичної системи, державних органів та інших політичних інститутів у єдності з нормативною системою їх функціонування задля налагодження ефективних механізмів життєдіяльності держави, її взаємодії з громадянським суспільством, окремими особами, що проживають в країні.

3. Сформувати цілісну систему уявлень про засади формування та функціонування демократії, громадянського суспільства, публічної політики на всіх рівнях національного організму.

4. Здобути практичний досвід застосовування політологічних знань в професійній діяльності юриста, зокрема, у правозахисній діяльності в умовах функціонування інститутів громадянського суспільства.

4. Надати громадянину, молодому фахівцю та політичному активісту достатніх навиків для реалізації своїх конституційних прав і свобод, усвідомлення національних та загальнолюдських цінностей цінностей,

5. Виробити міцні патріотичні переконання щодо необхідності розбудови та зміцнення національної державності, її обороноздатності та безпеки в умовах протистояння глобальних державних угруповань, реальної загрози суверенітету і територіальної цілісності держави.

2.3. Найменування компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

1. (ЗК9) Здатність працювати в команді.

2. (ЗК 11) Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
3. (ЗК 12) Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни.

«Філософія», «Психологія професійної діяльності», «Історія та культура України» «Українська мова за професійним спрямуванням».

2.5. Результати навчання:

1. (ПРН 3) Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел
2. (ПРН 6) Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему.
3. ПРН 11) Володіти базовими навичками риторики.
4. ПРН 17. Працювати в групі, формуючи власний внесок у виконання завдань групи.

Програма навчальної дисципліни «ПОЛІТОЛОГІЯ»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА

Тема 1. Політологія як наука. Поняття політики та політичної діяльності

Поняття політики, причини та умови формування політичної сфери суспільного життя. Особливі, структура та функції політики, способи її типології.

Виникнення політології та етапи її формування. Сучасний розвиток політології у світі та Україні. Основні категорії політології. Її об'єкт, предмет, методи дослідження. Система політичних наук. Зв'язок політології з іншими суспільними науками. Структура та функції політології, її роль у забезпеченні суспільного прогресу.

Конституційні політичні права та свободи громадянина. Поняття політичної діяльності, її сутність, мотиви та засоби. Аспекти, рівні та форми політичної діяльності. Політична взаємодія та політичні відносини. Типологія політичної діяльності. Поняття та основні складові політичного процесу. Участь студентської молоді у політичному житті України.

Література:

[2, 3, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 21, 22, 29, 31, 33, 41]

Тема 2. Історія світової та вітчизняної політичної думки

Витоки та основні етапи зарубіжної політичної думки. Політичні ідеї стародавнього Сходу. Політична думка Стародавньої Греції та Риму. Політико-релігійні погляди Середньовіччя. Політичні вчення епохи відродження та реформації. Н.Макіавеллі – фундатор світської політичної науки. Політична думка Нового часу.

Формування політичної думки в княжу добу історії України. Політичні ідеї періоду козащини та гетьманської держави. Національне відродження і розвиток української політичної думки в XIX – початку XX ст. Українська політична думка після національно-визвольної революції 1917–1921 рр.

Література:

[3, 5, 9, 12, 13, 15, 16, 17, 21, 22, 25, 29, 31, 33.]

Тема 3. Політична система суспільства, місце і роль у ній держави.

Влада як суспільний феномен. Суб'єкти, об'єкти, джерела та ресурси політичної влади, методи її реалізації. Поняття та способи легітимації політичної влади.

Поняття політичної системи, її структура та функції. Концепції політичної системи Д. Істона, Г. Алмонда та К. Дойча. Політичні інститути, їх різновиди та роль в політичній системі суспільства. Теоретичні засади взаємодії політичної системи із середовищем. Політична система і економічна (правова системи суспільства). Типологія політичних систем.

Політична система сучасної України, проблеми її функціонування та реформування.

Поняття держави. Структура держави, її функції в політичній системі суспільства. Різновиди форм держави. Правова, демократична та соціальна держава. Взаємодія державних органів та органів територіального та місцевого самоврядування. Україна як парламентсько-президентська республіка.

Література:

[2, 3, 6, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 16, 17, 24, 33, 35]

Тема 4. Громадянське суспільство. Політичні партії, громадські об'єднання та рухи.

Поняття, основні принципи та інститути громадянського суспільства. Роль громадянського суспільства у становленні, підтримці та розвитку демократії та публічної політики. Нові форми громадянського суспільства, які появились під час Помаранчевої революції та Революції гідності. Роль соціальних мереж у функціонуванні регіонального та загальнонаціонального громадянського суспільства.

Партія як політичний інститут, її особливості у порівнянні з державою. Типологія політичних партій. Особливості сучасних політичних партій. Поняття європейської політичної партії. Політичні партії в сучасній Україні, їх різновиди та роль в політичному житті суспільства та держави. Партійні системи та їх типологія.

Поняття та різновиди громадських об'єднань та суспільних рухів, правові засади їх діяльності. Взаємодія громадських об'єднань з партіями та державними органами.

Література:

[2, 3, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 26, 33, 35, 36.]

Тема 5. Політична еліта та політичне лідерство.

Поняття та сучасні концепції політичної еліти. Структура та функції політичної еліти. Типологія політичних еліт. Квазіеліта, протоеліта та контр еліта. Системна та антисистемна опозиція. Місце і роль політичної еліти в структурі національної еліти.

Поняття політичного лідерства та його типологія. Сутнісні ознаки національного лідерства. Політична еліта та політичне лідерство в сучасній Україні.

Література:

[2, 3, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 26, 32, 33, 34, 38, 39.]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ОСНОВИ ДЕМОКРАТІЇ.

Тема 6. Політичні режими. Особливості сучасної демократії.

Поняття політичного режиму. Критерії типології політичних режимів та їх основні різновиди. Сутнісні риси демократичного режиму, його загрози. Тоталітаризм: об'єктивні та суб'єктивні передумови. Авторитарний режим, його історичні та сучасні моделі. Прояви авторитаризму в політичному житті сучасної України. Вплив олігархічних груп на деформацію політичного режиму.

Історичні моделі та сучасні концепції демократії. Принципи та форми демократії. Вибори як основа політичної демократії. Різновиди виборчих систем. Засади парламентських та місцевих виборів в Україні. Парламентаризм в системі сучасної демократії. Хвилі демократизації в сучасному світі. Умови та шляхи розбудови та зміцнення демократії в Україні.

Література:

[2, 3, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 21, 24, 26, 29, 32, 33, 34, 35, 38, 39]

Тема 7. Основи етнонаціональної та міжнародної політики.

Поняття етносу, нації, національної меншини. Нації етнічні, політичні та змішані. Етнополітика, її суб'єкти, об'єкти та демократичні принципи. Різновиди етнополітики держави та етнонаціональних груп. Конституційні засади та реалії етнонаціональної політики сучасної української держави. Націоналізм, інтернаціоналізм та космополітизм. Демократичний та авторитарний (інтегральний) націоналізм в Україні. Причини прояву сепаратизму в Україні та проблеми консолідації нації.

Зовнішня політика держав та міжнародні відносини. Поняття геополітики, її основні концепції. Міжнародні урядові та неурядові організації. Демократичні засади функціонування ООН, Ради Європи, Європейського Союзу та ОБСЄ. Україна як асоційований член ЄС. Вступ у ЄС та НАТО як стратегічна мета України. Глобальні проблеми сучасності та світовий політичний процес. Україна як суб'єкт міжнародних відносин. Підтримка України світовою спільнотою у війні з Російською Федерацією.

Література:

[2, 3, 4, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 18, 27, 28, 30, 33, 34, 37, 40]

Тема 8. Політико-ідеологічні системи та політична культура.

Поняття політичної свідомості, політичної ідеології та політичної психології. Функції політичної свідомості та ідеології. Політичний та ідеологічний плюралізм як важливі принципи функціонування сучасної демократії.

Поняття політичного руху. Світові політико-ідеологічні доктрини та рухи. Лібералізм як політико-ідеологічна доктрина. Політично-економічні

принципи лібералізму. Ліберальна ідеологія в Україні та її представники. Консерватизм як політико-ідеологічна доктрина та суспільно-політичний рух. Сучасний неоконсерватизм. Консервативні політичні партії в Україні. Комуністична та соціал-демократична ідеологія: програмні засади, теорія та практика. Комуністичні та соціал-демократичні партії в Україні.

Поняття політичної культури, її основні концепції. Структура, функції та типологія політичної культури. Поняття патріархальної, підданської та активістської політичної культури. Громадянська культура як основа функціонування та розвитку демократії. Політична культура сучасної України, її амбівалентний характер.

Література:

[2, 3, 5, 9, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 21, 22, 33, 41]

Тема 9. Політичний менеджмент та маркетинг. Політичні технології.

Зміст та співвідношення понять політичне управління, політичне керівництво та політичний менеджмент. Суб'єкти та об'єкти політичного менеджменту, принципи його ефективного реалізації. Види політичного менеджменту. Етапи процесу підготовки та прийняття політичних рішень. Менеджмент виборчої кампанії. Організація управлінської діяльності в системі органів законодавчої та виконавчої влади та органів місцевого самоврядування. Партійний менеджмент. Особливості політичного менеджменту і комунікацій у кризових ситуаціях.

Поняття, функції і види політичного маркетингу. Суб'єкти, об'єкти та предмети політичного маркетингу. Методи та форми дослідження політичного ринку. Особливості державного політичного та партійного маркетингу. Маркетинг виборчого процесу, його основні кроки та функції.

Політичні технології, їх сутність та різновиди. Нормативні політичні технології та девіантні технології. Техніка виробництва подій та створення «інформаційних приводів». Різновиди технік: техніка довіри, відволікання уваги, створення «шумів», розуміння тощо. Засади іміджології. Стратегії політичного маніпулювання. Політичне маніпулювання, його мішені та об'єкти.

Література:

[1, 2, 3, 7, 9, 13, 19, 20, 21, 23, 32, 33, 37]

**4. Структура залікового кредиту дисципліни „ПОЛІТОЛОГІЯ”
денна форма навчання**

	Кількість годин					Конт-роль
	Лекц ії	Практичн і заняття	Самостій на робота	Індивідуаль на робота	Тренін г	
Змістовий модуль 1. ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА СУСПІЛЬСТВА						
Тема 1. Політологія як наука. Поняття політики та політичної діяльності.	2	2	6		2	Поточ-не о
Тема 2. Історія світової та вітчизняної політичної думки.			6	1		
Тема 3. Політична система суспільства, місце і роль у ній держави.	2	2	6			
Тема 4. Громадянське суспільства. Політичні партії, громадські об'єднання та рухи.	2	2	6			
Тема 5. Політичні еліти і лідерство.	2	2	6			
Змістовий модуль 2. ОСНОВИ ДЕМОКРАТІЇ						

Тема 6. Політичні режими. Особливості сучасної демократії.	2	2	6		2	Поточ-не о
Тема 7. Основи етнонаціональ ної та міжнародної політики.	2	2	6			
Тема 8. Політико-ідео логічні системи та політична культура.	2	2	6			
Тема 9. Політичний менеджмент та маркетинг. Політичні технології.	2	-	6	1		
Разом	16	14	54	2	4	

**4. Структура залікового кредиту дисципліни „ПОЛІТОЛОГІЯ”
заочна форма навчання**

	Кількість годин		
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
	Змістовий модуль 1. ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА СУСПІЛЬСТВА		
Тема 1. Політологія як наука. Поняття політики та політичної діяльності.	2	2	8
Тема 2. Історія світової та вітчизняної політичної думки.			8

Тема 3. Політична система суспільства, місце і роль у ній держави.	2	2	8
Тема 4. Громадянське суспільства. Політичні партії, громадські об'єднання та рухи.			9
Тема 5. Політичні еліти і лідерство.			9
	Змістовий модуль 2. ОСНОВИ ДЕМОКРАТІЇ		
Тема 6. Політичні режими. Особливості сучасної демократії.	2		9
Тема 7. Основи етнонаціональної та міжнародної політики.	2		9
Тема 8. Політико-ідеологічн і системи та політична культура.			9
Тема 9. Політичний менеджмент та маркетинг. Політичні технології..			9
Разом	8	4	78

5. Тематика практичних занять

Практичне заняття №1

Тема: Політологія як наука. Поняття політики та політичної діяльності.

Мета: Розкрити сутність політики, її соціальні функції та проаналізувати причини й умови формування політичної сфери суспільного буття. Охарактеризувати особливості предмету, категоріального апарату та методів дослідження політичних явищ і процесів. Дослідити зародження та

етапи розвитку політичної науки в світі та Україні, її соціальні функції та зростання ролі в умовах сучасного цивілізаційного процесу. Розкрити зміст, мотиви та охарактеризувати основні різновиди політичної діяльності.

Питання для обговорення:

1. Політика як суспільний феномен та поняття. Структура та функції політики, її різновиди.
2. Мотиви, цілі та засоби політичної діяльності. Політична участь та політичне функціонування.
3. Предмет, категорії, поняття, методи та функції політології.
4. Система політичних наук, її формування в світі та Україні.

Література:

[2, 3, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 21, 22, 29, 31, 33, 41]

Практичне заняття №2

Тема: Політична система суспільства, місце і роль у ній держави.

Мета: Досягнути усвідомлення того, що політична сфера суспільства має системний характер і, таким чином, відповідає закономірностям побудови та функціонування відкритих самоорганізованих систем. Цьому сприятиме аналіз моделей політичної системи, які обґрунтували американські політологи в середині ХХ ст. Розкрити місце і роль політичної влади та держави як інституту в політичній системі.

Питання для обговорення:

1. Сутність політичної влади, її суб'єкт-об'єктна модель.
2. Поняття, структура та функції політичної системи суспільства.
3. Теоретичні засади взаємодії політичної системи із середовищем.
4. Держава як політичний інститут. Форма державного правління та устрою: теорія та українські реалії.

Література:

[2, 3, 6, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 16, 17, 24, 33, 35]

Практичне заняття №3

Тема: Громадянське суспільство. Політичні партії, об'єднання громадян та рухи.

Мета: Розглянути поняття, генезис, основні принципи та інститути громадянського суспільства. Охарактеризувати політичні партії та інші добровільні об'єднання громадян, їх роль в системі громадянського суспільства. З'ясувати особливості взаємодії громадянського суспільства і держави в умовах різних політичних режимів., в т.ч. в умовах сучасного українського суспільства.

Питання для обговорення:

1. Поняття громадянського суспільства, його структура та функції.
2. Політична партія як інститут громадянського суспільства
3. Функціональна взаємодія громадянського суспільства і держави.

4. Проблеми розвитку громадянського суспільства в Україні після Революції гідності.

Література:

[2, 3, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 26, 33, 35, 36.]

Практичне заняття №4

Тема: Політична еліта та політичне лідерство в умовах демократії.

Мета: Проаналізувати поняття та сучасні концепції політичної еліти, з'ясувати її структуру та функції. Розглянути місце і роль політичної еліти в системі національної еліти. Розкрити зміст поняття політичного лідерства та з'ясувати засади його типології. Охарактеризувати стан політичної еліти та політичного лідерства в сучасній Україні.

Питання для обговорення:

1. Ознаки, структура та функції політичної еліти.
2. Політичне лідерство: сутність, функції, типи.
3. Політичні еліти та лідерство в Україні.

Література:

[2, 3, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 26, 32, 33, 34, 38, 39.]

Практичне заняття №5

Тема: Політичні режими. Особливості сучасної демократії.

Мета: Розкрити поняття політичного режиму, його роль в забезпеченні керованості суспільством та досягнення суспільної мети. Виявити та проаналізувати критерії типології політичних режимів та їх основні різновиди: демократичний режим, авторитаризм, тоталітаризм. З'ясувати причини прояви авторитаризму в політичному житті сучасної України. Проаналізувати принципи та моделі демократії, роль в її функціонуванні виборчих систем та парламентів.

Питання для обговорення:

1. Поняття, соціальне призначення та критерії типології політичних режимів.
2. Сутнісні риси та умови формування демократичного, авторитарного й тоталітарного режимів.
3. Принципи та моделі демократії, виборчі системи та парламентаризм.
4. Особливості політичного режиму сучасного українського суспільства.

Література:

[2, 3, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 21, 24, 26, 29, 32, 33, 34, 35, 38, 39]

Практичне заняття №6

Тема: Основи етнонаціональної та міжнародної політики.

Мета: З'ясувати зміст поняття нація, національні меншини та етнополітика. Охарактеризувати конституційні засади та реалії етнонаціональної політики сучасної української держави. Дослідити феномен

націоналізму етнічних меншин та прояви сепаратизму. Розкрити зміст понять зовнішня політика держави, міжнародні відносини, міжнародна політика та геополітика. Проаналізувати основні міжнародні урядові організації: ООН, Рада Європи, Європейський Союз, ОБСЄ та статус України як асоційованого члена ЄС.

Питання для обговорення:

1. Поняття етносу, нації та етнополітики.
2. Націоналізм, інтернаціоналізм та космополітизм, їх сучасні прояви.
3. Засади зовнішньої політики та міжнародних відносин в умовах демократії.
4. Зовнішня політика та етнополітика української держави.

Література:

[2, 3, 4, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 18, 27, 28, 30, 33, 34, 37, 40]

Практичне заняття №7

Тема: Політико-ідеологічні системи та політична культура.

Мета: З'ясувати зміст понять: політична свідомість, політична ідеологія та політичної психології. Розглянути ідеологічний плюралізм як важливі принципи функціонування сучасної демократії та охарактеризувати основні політико-ідеологічні системи сучасності: лібералізм, консерватизм, соціал-реформізм та комунізм. Охарактеризувати сутнісні риси, структуру, функції та типологію політичної культури, її особливості в Україні.

Питання для обговорення:

1. Політична свідомість та ідеологія, їх роль у функціонування політичної сфери суспільного життя.
2. Сучасні політико-ідеологічні системи, їх поширення у світі та Україні.
3. Концепція політичної культури Г. Алмонда, її роль в осмислення особливості політичного життя різних країн.
4. Політична культура старшого покоління та молоді в Україні: спільне та відмінне.

Література:

[2, 3, 5, 9, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 21, 22, 33, 41]

6. Тренінг,

Тренінг є ретельно спланованим процесом надання чи поповнення знань, відпрацювання умінь і навичок, зміни чи оновлення певних ставлень, поглядів і переконань. Тренінг орієнтований на запитання та пошук.

Взірець тренінгу:

«Виявлення основних політичних маніпулятивних технологій в процесі виборчих кампаній».

Тренінг проводиться для тих, кому важливо зробити усвідомлений громадянський та правильний політичний вибір в ході виборчих кампаній, навчитися розрізняти «білі», «сірі», «чорні» маніпулятивні політичні технології та антитехнології, усвідомлювати важливість власного політичного громадянського вибору, як стати самодостатньою особистістю та гідним громадянином свого суспільства.

Мета:

- Взнати що таке політичні технології та антитехнології.
- Визначити в чому полягає маніпулятивний характер політичних інформаційних технологій.
- Дізнатися яке значення відіграють соціальні мережі («Інстаграм» «Фейсбук») в системі маніпулятивних політичних технологій, зокрема в ході виборчих кампаній в Україні
- Розкрити вплив використання інформаційних політичних маніпулятивних технологій у політичних та виборчих кампаніях в Україні.

Цільова аудиторія:

- Молоді, активні, цілеспрямовані юнаки і дівчата.
- Хто хоче бути політично грамотним та освіченим громадянином.
- Хто хоче стати активним громадянином та суб'єктом суспільно-політичного життя.
- Кому важливо зробити правильний політичний та громадянський вибір.
- Хто хоче активно приймати участь у розбудові громадянського суспільства в Україні та становленню європейської, демократичної української держави.

На тренінгу будемо:

- Пізнавати свободу громадянського вибору, визначати свої індивідуальні, громадянські та суспільно-політичні цінності.
- Досліджувати місце і роль політичних технологій та антитехнологій в суспільно-політичному житті суспільства.
- Визначати роль масових комунікацій, соціальних мереж в суспільно-політичному житті держави.
- Виявляти та аналізувати факти маніпуляції масовою свідомістю в інформаційному просторі.
- Знати в чому може проявлятися політична маніпуляція, яка роль ЗМІ в цьому процесі.
- Вчитися виявляти та аналізувати факти політичної маніпуляції в політичній рекламі та пропаганді,
- Формувати знання і вміння протидіяти політичній маніпуляції.

Програма тренінгу.

1. Для чого необхідні виборчі кампанії та в чому полягає їхній вплив на суспільство?
2. Що таке політична кампанія?
3. Що таке виборча кампанія?
4. Як визначається стратегія і тактика виборчої кампанії?
5. Що таке політичні технології та антитехнології?
6. Яка роль масових комунікацій в ході політичних та виборчих кампаній ?
7. В чому сутність феномену маніпуляції ?
8. Як може відбуватися маніпуляція масовою свідомістю?
9. В чому особливість політичної маніпуляції масами?
10. В чому сутність «білих», «сірих», «чорних » маніпулятивних політичних технологій та антитехнологій?
11. Яку роль відіграють в маніпулятивних технологіях ЗМІ ?
12. В чому особливість політичної пропаганди як виду маніпуляції?
13. Чому політична реклама є важливою складовою технології виборів?
14. Як протидіяти політичній маніпуляції ?

Учасникам тренінг допоможе:

- Стати більш політично освіченими для участі в суспільно-політичному житті суспільства.
- Визначатися з власними політичними переконаннями та цінностями.
- Вміти розставляти пріоритети в процесі політичного вибору.
- Реально уявити себе як активного громадянина, усвідомити своє важливе місце і значення в політичному житті суспільства.
- Озброїтися позитивною мотивацією для участі в суспільно-політичному житті.
- Використовувати соціальні мережі для активної участі в політичному житті.

6. Самостійна робота

Самостійна робота з дисципліни «Політологія» виконується самостійно кожним студентом на основі засвоєння програмного матеріалу. Самостійна робота охоплює усі основні теми дисципліни. Метою виконання самостійної роботи є засвоєння програмних результатів, набуття прийомів пізнавальної

діяльності, інтересу до творчої роботи, оволодіння навичками застосування політологічних знань у житті. Виконання самостійної роботи є одним із обов'язкових складових модулів залікового кредиту з «Політології». Здобувач на вибір обирає завдання самостійної роботи. Вона включає в себе:

- написання тез і виступ з ними на студентських політологічних наукових читаннях, найкращі з яких публікуються в кафедральному щорічнику;

або

- написання анотації на основі роботи з першоджерелами.

Орієнтовна тематика студентських політологічних наукових читань:

1. Проблеми політичної соціалізації української студентської молоді.
2. Витоки і генезис політичної Інтернет - комунікації.
3. Роль Інтернет-комунікації в формуванні громадсько-політичної думки
4. Взаємозв'язок політики і економіки в сучасній українській державі.
5. Роль соціальних мереж у сучасному політичному житті суспільства
6. Інтернет в процесі формування і діяльності інститутів громадянського суспільства
7. Електронне врядування та його сутність.
8. Економічні чинники ефективності політичної влади.
9. Проблеми реформування політичної системи в контексті угоди про асоціацію з ЄС.
10. Перспективи розвитку України як правової та соціальної держави.
11. Місце і роль політичних партій в структурі громадянського суспільства.
12. Проблеми подолання авторитаризму в політичному житті України.
13. Оцінка стану демократії в Україні зарубіжними експертами.
14. Зростання національної самосвідомості громадян України в умовах російсько-української війни.
15. Етнополітика української держави.

16. Нація як суб'єкт історичного розвитку.
17. Україна в контексті глобалізації.
18. Національна ідентичність в умовах глобалізації.
19. Сучасна інформаційна революція та її вплив на розвиток політичних процесів.
20. Трансформація політичного режиму в незалежній Україні.
21. Основні причини російсько-української війни.
22. Сутність правової держави.
23. Взаємозв'язок демократії, правової, соціальної держави та громадянського суспільства.
24. Соціокультурні чинники демократизації.
25. Основні тенденції розвитку сучасних демократій.
26. «Теорія хвиль демократії» С.Гантінгтона як парадигма дослідження процесу демократичних змін.
27. Загальні та специфічні ознаки посттоталітарної моделі політичної модернізації.
28. Особливості процесу демократизації в Україні.
29. Особливості процесу демократизації політичного режиму в Україні.
30. Особливості процесу демократизації політичної системи в Україні.
31. Сутність й особливості сучасної хвилі демократизації українського суспільства.
32. Україна в глобалізованому світі: виклики, ризики та небезпеки демократії.
33. Геополітичні фактори впливу на процеси демократичних змін в Україні.
34. Ідеологія «руського мира» як ідеологічна основа російсько-української війни.
35. Соціокультурні чинники російсько-української війни.
36. Релігійний чинник в російсько-українській війні.
37. Європейська інтеграція як феномен сучасного міжнародного співробітництва.

38. Політичні цінності ЄС.
39. Україна і європейська інтеграція: перспективи вступу.
40. Політико-правове підґрунтя взаємовідносин України з ЄС.
41. Зміст Угоди про асоціацію України з Європейським Союзом
42. НАТО як базовий механізм колективної безпеки в Європі: структура, збройні сили та особливості функціонування.
43. Євроатлантична інтеграція України: подолання стереотипів та міфів.
44. Історичне та геополітичне підґрунтя євроатлантичного покликання України
45. Євроатлантична інтеграція України як стратегічний напрям зовнішньої політики України.
46. Перспективи членства України в НАТО.

Взірець анотації

Написання анотацій до першоджерел.

Завдання з написання анотації. Написати анотацію до праці М. Вебера "Покликання до політики."

Анотація – це короткий письмовий виклад змісту книги, праці, статті.

Як написати анотацію?

Спершу потрібно занотувати паспортні дані книги, над якою працюєте (наприклад: Макс Вебер. "Покликання до політики." URL:

<http://litopys.org.ua/weber/wbs08.htm>

- дати коротку довідку про автора (його біографію, характеристику творчості, місце і роль в історії політичної науки ;
- визначити тему чи проблему, якій присвячена книга, стаття;
- подати структуру книги (її розділи, глави), розкрити її основний зміст;
- окреслити загальну логіку, основний пафос книги, особливості вирішення основної проблеми та окремих її аспектів, а

також – висновки, до яких приходить автор;

- розкрити значення цього твору;

- висловити свої враження і думки щодо прочитаного.

7. Організація та проведення тренінгу

Тренінг(training) – це запланований процес модифікації (зміни) відношення, знання чи поведінкових навичок того, хто навчається, через набуття навчального досвіду з тим, щоб досягти ефективного виконання поставлених завдань в одному із видів діяльності або в певній галузі.

Тренінг з дисципліни «Політологія» проводиться для того, щоби зробити молоді усвідомлений громадянський та правильний політичний вибір в ході виборчих кампаній, навчитися розрізняти «білі», «сірі», «чорні» маніпулятивні політичні технології та антитехнології, усвідомлювати важливість власного політичного громадянського вибору, як стати гідним громадянином свого суспільства.

Основна форма тренінгу які використовуються у викладанні даного курсу: інтелектуальна гра «Дебати» на тему: «Виявлення основних політичних маніпулятивних технологій в процесі виборчих кампаній», формат «Карла Поппера».

Для його проведення організовується 2 команди в кожній з яких по 3 спікера. Перші спікери мають на виступ 6 хвилин, другий та третій – 5 хвилин. Перший та другий гравець мають ще додатковий час для відповіді на запитання як від протилежної сторони, так і від студентів. Третій спікер робить загальний підсумок виступу всієї команди і не відповідає на запитання. Студенти, які не задіяні в командах виступають у ролі суддів, задають запитання, аналізують відповіді. Під час оцінювання викладач прислухається до думки аудиторії, яка звертає увагу не лише на аргументи, але й на те, як учасники використовують свій час для виступу. Учасники не можуть підказувати один одному або відповідати один за одного. У кожного з них є чітко визначена роль і виступ наступного учасника має бути продовженням попереднього виступу, як результат оцінюється злагоджена командна гра, а не окремих спікер. Також важливим є вміння не просто аргументувати свою думку, але й аргументовано спростовувати думки, які озвучені гравцем з команди суперника.

У підсумку викладач виставляє усім оцінки, як гравцям, так і кожному з аудиторії, оскільки всі задіюються до даного тренінгу.

Мета:

- Взнати що таке політичні технології та антитехнології.
- Визначити в чому полягає маніпулятивний характер політичних інформаційних технологій.

- Дізнатися яке значення відіграють соціальні мережі в системі маніпулятивних політичних технологій, зокрема в ході виборчих кампаній в Україні
- Розкрити вплив використання інформаційних політичних маніпулятивних технологій у політичних та виборчих кампаніях в Україні.

Цільова аудиторія:

- Хто хоче бути політично грамотним та освіченим громадянином.
- Хто хоче стати активним громадянином та суб'єктом суспільно-політичного життя.
- Кому важливо зробити правильний політичний та громадянський вибір.
- Хто хоче активно приймати участь у розбудові громадянського суспільства в Україні та становленню європейської, демократичної української держави.

На тренінгу будемо:

- Пізнавати свободу громадянського вибору, визначати свої індивідуальні, громадянські та суспільно-політичні цінності.
- Досліджувати місце і роль політичних технологій та антитехнологій в суспільно-політичному житті суспільства.
- Визначати роль масових комунікацій, соціальних мереж в суспільно-політичному житті держави.
- Виявляти та аналізувати факти маніпуляції масовою свідомістю в інформаційному просторі.
- Знати в чому може проявлятися політична маніпуляція, яка роль ЗМІ в цьому процесі.
- Вчитися виявляти та аналізувати факти політичної маніпуляції в політичній рекламі та пропаганді,
- Формувати знання і вміння протидіяти політичній маніпуляції.

Програма тренінгу.

15. Для чого необхідні виборчі кампанії та в чому полягає їхній вплив на суспільство?
16. Що таке політична кампанія?
17. Що таке виборча кампанія?
18. Як визначається стратегія і тактика виборчої кампанії?
19. Що таке політичні технології та антитехнології?
20. Яка роль масових комунікацій в ході політичних та виборчих кампаній ?
21. В чому сутність феномену маніпуляції ?
22. Як може відбуватися маніпуляція масовою свідомістю?
23. В чому особливість політичної маніпуляції масами?

24. В чому сутність «білих», «сірих», «чорних» маніпулятивних політичних технологій та антитехнологій?
25. Яку роль відіграють в маніпулятивних технологіях ЗМІ?
26. В чому особливість політичної пропаганди як виду маніпуляції?
27. Чому політична реклама є важливою складовою технології виборів?
28. Як протидіяти політичній маніпуляції?

Учасникам тренінг допоможе:

- Стати більш політично освіченими для участі в суспільно-політичному житті суспільства.
- Визначатися з власними політичними переконаннями та цінностями.
- Вміти розставляти пріоритети в процесі політичного вибору.
- Реально уявити себе як активного громадянина, усвідомити своє важливе місце і значення в політичному житті суспільства.
- Озброїтися позитивною мотивацією для участі в суспільно-політичному житті.
- Використовувати соціальні мережі для активної участі в політичному житті.

8. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни **“Політологія”** використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- оцінювання результатів самостійної роботи;
- участь у тренінгу;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- підсумкові контрольні роботи;
- залік.

9. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни **“Політологія”** визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3
40%	40%	5%	15%

Поточне оцінювання	Модульний контроль	Тренінг	Самостійна робота
Оцінка визначається як середнє арифметичне з усіх оцінок, отриманих на практичних	Письмова робота	Оцінка визначається в кінці тренінгу за виконання завдання	Оцінка за: - написання тез і виступ на читаннях або написання анотації на основі роботи з першоджерелами

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	Відмінно	A (відмінно)
85–89	Добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	Задовільно	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)
35–59	Незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

10. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№ п/п	Найменування	Номер теми
1	Мультимедійне забезпечення викладання лекцій (проектор; <i>on-line</i> платформи: <i>ZOOM</i> ;	1-9
2	Система дистанційного навчання ЗУНУ <i>moodle.wupn.edu.ua</i>	1-9
3	Пакет прикладних програм базових інформаційних технологій: <i>MS Office</i>	1-9
4	Телекомунікаційне програмне забезпечення (<i>Internet Explorer, Opera, Google Chrome, Firefox</i>)	1-9

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна навчальна література:

1. Висоцький О.Ю. Теорія прийняття політичних рішень: конспект лекцій, Дніпро: ДНУ, 2020. 68 с.
2. Використання інтерактивних форм навчального процесу на заняттях з навчальної дисципліни «Політологія: методичні рекомендації для студентів ЗВО України / Т. В. Гончарук-Чолач, О. М. Рудакевич, В. Я. Томахів, М. І. Гурик, Р. Ю. Чигур; за ред. професора О. М. Рудакевича . Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 32 с.
3. Гелей С. Д., Рутар С. М. Політологія: навч. посіб. 8-ме вид. К.: Центр навчальної літератури , 2019, 348с.
4. Дробот Г. А. Світова політика [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://stud.com.ua/29607/politologiya/svitova_politika
5. Історія українських та зарубіжних політичних вчень: навч. посіб. / Т. В. Гончарук-Чолач, В. Я. Томахів. Київ: Видавництво Ліра-К. 2020. 228 с.
6. Кириченко В.М. Політичні системи світу: кредитно-модульний курс. ЦУЛ, 2020. 218 С.
7. Лазарович М. В. Політичний менеджмент: навч. посіб. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 88 с.
8. Міщенко А.Б. М Політологія: Навч. посіб. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2021, 102 с.
9. Політологія : навч. посібн. / Т. В. Гончарук-Чолач, О.М.Рудакевич, В. Я. Томахів, М. І. Гурик, Р. Ю. Чигур / За ред. Т. В. Гончарук-Чолач. Тернопіль: Астон, 2019. 219 с.
10. Політологія: навчально-методичний посібник (у схемах і таблицях) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів: ПП «Арал», 2018. 540 с
11. Політологія: підручник / [М. П. Требін та ін.]; за ред. проф. М. П. Требіна; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2018. 460 с.
12. Рудакевич О.М. Політологія. Лекції, семінари, самостійна робота. Вид. п'яте. Тернопіль: Астон, 2018. 304 с.
13. Семінарські заняття та самостійна робота студентів з навчальної дисципліни «Політологія»: методичні рекомендації. / Автор-укладач, професор О. М. Рудакевич. Тернопіль: ТНЕУ, 2020. 20 с.
14. Тетарчук І. Дяків Т. Політологія. Навчальний посібник для підготовки до іспитів. Київ: Центр учбової літератури, 2021, 160 с.
15. Токовенко О. С., Третяк О. А. . Історія зарубіжних політичних вчень. Дніпро: Вид-во Дніпропетровського національного у-ту імені Олеся Гончара, 2018. 204с.
16. Томахів В.Я. Політологія. Навчальний посібник. Вид. друге. Тернопіль: ТНЕУ, 2020. 228 с.
17. Шляхтун П. Політологія (теорія та історія політичної науки). К.: Центр учбової літератури, 2021, 472 с.
18. Шергін С.О. Політологія міжнародних відносин : Навч. посіб. К.; ЦУЛ, 2019, 256 С.
19. Шульга М. А. , Зубчик О. А. Політичний менеджмент. Навч. посібн. К.: Академія, 2018. 160 с.

- 20.Шубін, Сергій Петрович. Політичний маркетинг. Миколаїв: Іліон, 2018. 156 с.
- 21.Bernstein J.G., Ophir A., Stoler A.L. (eds.) Political Concepts: A Critical Lexicon. New York: Fordham University Press, 2018. 269 p.
- 22.Dryzek John S., Honig B., Phillips A. The Oxford Handbook of Political Theory. Oxford University Press, 2019. 1678 p.
- 23.Lancaster Carol, Walle van de Nicolas. The Oxford Handbook Of The Politics Of Development. Oxford University Press. 2018. 753 p.
- 24.Mycoff Jason D. Working with Political Science Research Methods SAGE Publications. 2019. 160 p.

Додаткова література:

- 25.Бадью А. Похвала політиці./пер. З фр. А.Рєпи. Київ:Ніка-Центр, 2021.224с.
- 26.Батлер- Боудон Т.50 видатних творів. Політика. Пер. з анг. К.: КМ-Букс, 2022. 544с.
- 27.Бачевський Д. Чому виграють вибори, або агресивні тексти як найбільш ефективні комунікаційні технології. // Українська правда [Електронний ресурс]– Режим доступу : <http://www.pravda.com.ua/news/2006/4/11/40838.htm>
- 28.Гантінгтон Семюель. Політичний порядок у мінливих суспільствах./ пер. з англ. Тарас Цимбал. Київ: Наш формат, 2020, 448
- 29.Дністрянський С. Загальна наука права і політики. Том 1. Львів: УКУ, 2019. 428с.
- 30.Злам: кризи політичних режимів / Олексій Мустафін. Х. : Віват, 2021. 256 с. : іл. (Серія «Історія та політика»).
- 31.Зовнішня політика та політика безпеки після оновлення влади: послідовність, зміни, перспективи. Київ : Центр Разумкова; Заповіт, 2019. 46 с.
- 32.Карпчук Н.П. Міжнародна інформація та суспільні комунікації: навч. посіб. для студ. закл. вищ. освіти. Луцьк, 2018. 514 с.
- 33.Колодій А. Предметне поле політичної науки в сучасний період. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://political-studies.com/?p=1823>
- 34.Корсунський С. Зовнішня політика в епоху трансформацій. К.; Vivat, 2020. 256
- 35.Леонтьєв І. Змістовні межі категорії «політичне життя». Наукові записки ІПЕНД ім. І.Ф.Кураса НАН України. 2019. Вип. 3-4. С. 164–180 с.
- 36.Мойсес Наїм. Занепад влади: Від владних кабінетів до полів битви й церков, а потім і до держави, або чому сьогодні бути при владі означає зовсім інше, ніж колись. К. : BookChef, 2017. 512 с.
- 37.Настільна книга громадянина/ К. Б. Левченко.,С.С. Чернявський, А.В. Дунебабін А. та ін; Харків: Фоліо, 1921. 736 с.
- 38.Підлуцький О. Лідери, що змінили світ. Харків: Фоліо, 2022. 314 с.
- 39.Політика vs право в Україні: на чиєму боці верховенство? URL : khp.org/index.php?id=1424415694.

- 40.Право і політика як регулятори суспільних відносин. URL : kul.kiev.ua/imeges/chasop_159.pdf.
- 41.Фергюсон Ніл. Площі та вежі. Соціальні зв'язки від масонів до фейсбуку / пер. з англ.К.Наш формат, 2018. 376 с.
- 42.Фукуяма. Френсіс. Витоки політичного порядку: Від прадавніх часів до Французької революції. К: «Наш Формат», 2018.576 с.
- 43.Фукуяма. Френсіс Політичний порядок і політичний занепад. Від промислової революції до глобалізації демократії. «Наш Формат», 2019.608с.
- 44.Хаас Р. Розхитаний світ. Зовнішня політика Америки і криза старого ладу / Пер. з англ. М. Климчука. Київ, Основи, 2019. 376 с.

Інформаційні ресурси

1. Безкоштовні електронні підручники онлайн «Гуманітарні науки» (<http://www.chitalca.html>). www.elvisti.com
2. Дзеркало тижня - www.zerkalo-nedeli.com
3. Електронна бібліотека філософського факультету Київського національного університету ім. Т.Шевченка. - <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/index.html>
4. Інтернет-ресурси за дисципліною політологія (www.eprints.kname.edu.ua/5463/)
5. Міжнародний центр перспективних досліджень www.icps.kiev.ua
6. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України - [http:// portal.rada.gov.ua/](http://portal.rada.gov.ua/)
7. Політична Україна - www.polit.com.ua
8. Політологія. Учбовий мінімум для складання іспиту (www.lib.mdpu.org.ua/ebook/politologiya/eBook)
9. Політологія: електронний каталог www.ecatalog.mk.ua/.../cgiirbis_64.exe?
10. Політологія: Електронний підручник (www.knuba.edu.ua/doc/politic/polit_sys.pdf)
- 11.Політологія: Онлайн –бібліотека (www.nbu.gov.ua/webnavigator/politics)
- 12.Політологія:Мультимедійний підручник (www.naiu.kiev.ua/books/mnp)
13. Рада національної безпеки і оборони України www.rainbow.gov.ua
- 14.Українська правда - pravda.com.ua
- 15.Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова - www.ucerps.org.ua
- 16.Українсько-канадський проект "Розбудова демократії" www.democracy.kiev.ua